
ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย

รุ่งทิวา แยมรุ่ง, กิตติชัย สุธาสิโนบล, XU JIA*

Problems and Suggestions for the Teaching Chinese Language at the Mattayomsuksa Level in Thailand

Rungtiwa Yamrung, Kittichai Suthasinobol, XU JIA*

นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Doctoral student, Program in Educational Science and Learning Management, Faculty of Education, Srinakharinwirot University

* Corresponding author. E-mail address: xujia1257747479@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย 2) เพื่อหาข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย จากการวิจัยพบว่า ภาษาจีนมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศไทยในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการศึกษา และจะมีความสำคัญมากขึ้นในอนาคต ปัจจุบันมีการสอนภาษาจีนครอบคลุมทุกระดับการศึกษาและทุกภาคของประเทศไทย อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทยยังมีปัญหาหลัก 7 ประการ ได้แก่ การไม่ให้ความสำคัญจากผู้บริหาร ไม่มีหลักสูตรแกนกลาง สื่อการสอนไม่เพียงพอ วิธีการประเมินผลไม่ชัดเจน ครูไทยไม่พอและครูจีนขาดทักษะ ผู้เรียนมีพื้นฐานไม่เท่ากัน และขาดหน่วยงานกลาง นอกจากนี้ ยังศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอน เพื่อหาข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงลักษณะส่วนตัวของผู้เรียน ยึดแนวคิดพหุปัญญา ได้รับความแตกต่างของทุกคน และไม่ให้ผู้เรียนรู้สึกแยกแยะจากกลุ่ม พร้อมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

คำสำคัญ : ปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน, ข้อเสนอแนะการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน, การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษา

Abstract

The objectives of this research are: 1) to study the problems in teaching Chinese at the mattayomsuksa level in Thailand, and 2) to provide suggestions for teaching Chinese at the mattayomsuksa level in Thailand. The research findings indicate that the Chinese language is important for Thailand's development in economic, social, cultural, and educational aspects, and its significance will increase in the future. Currently, Chinese is taught at all educational levels and in all regions of Thailand. However, there are seven major problems in teaching Chinese at the mattayomsuksa level: lack of importance from administrators, absence of a central curriculum, insufficient teaching materials, unclear evaluation methods, insufficient Thai teachers and unskilled Chinese teachers, uneven foundational knowledge among students, and lack of a central coordinating agency. Additionally, the study examines factors affecting the effectiveness of Chinese language teaching to provide suggestions. Effective teaching should consider the personal characteristics of students, embrace the concept of multiple intelligences, acknowledge individual differences, and avoid isolating any student from the group, while fostering a learning community.

Keywords: Problems in teaching Chinese language, suggestions for Chinese language teaching, teaching Chinese language at the mattayomsuksa level

บทนำ

สังคมโลกปัจจุบันการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชนโลก และตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ภาษาที่มีคนใช้มากที่สุดในปัจจุบันคือภาษาอังกฤษกับภาษาจีนกลาง (Mandarin) โดยคนที่ใช้ภาษาอังกฤษในทั่วโลกทั้งหมดมีประมาณ 1.5 พันล้านคน รองลงมาคือ คนที่ใช้ภาษาจีนกลางทั่วโลกทั้งหมดประมาณ 1.1 พันล้านคน (Eberhard, Gary, & Charles, 2023) สำหรับประเทศไทยทั้งสองภาษานี้ก็ถือเป็นภาษาต่างประเทศที่สำคัญและมีความจำเป็นที่ต้องเรียนรู้ ถ้าสามารถนำทั้งสองภาษานี้มาใช้ได้ก็จะเพิ่มโอกาสในการสื่อสารกับชาวโลก รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ง่าย และกว้างขึ้น และมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดว่า ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ต้องเรียนตลอดในสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น และภาษากลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษาที่จัดทำรายวิชาและจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) หมายความว่าในประเทศไทยภาษาต่างประเทศที่บังคับเรียน คือ ภาษาอังกฤษ ส่วนภาษาจีนจัดเป็นวิชาที่ไม่บังคับเรียน หรือเรียกว่าวิชาเพิ่มเติม ให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ ซึ่งแต่ละโรงเรียนมีระดับความพร้อมและจุดเน้นการจัดการ

เรียนการสอนภาษาจีนแตกต่างกัน จำนวนผู้เรียนและจำนวนคาบเรียนในแต่ละระดับชั้นและในแต่ละโรงเรียนก็แตกต่างกัน ความแตกต่างเหล่านี้ทำให้การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนมีความซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบถึงปัญหาและนำข้อเสนอแนะปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษา โดยมุ่งให้เกิดประโยชน์ต่อครูผู้สอน โรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย

ประเทศจีนมีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว มีพลวัตสูง และเป็นพลังขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจของภูมิภาคและของโลก ทำให้บทบาทของประเทศจีนมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นในเวทีโลก ซึ่งส่งผลต่อกระแสการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศมาแรงในโลก โดยเฉพาะในประเทศอาเซียน ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน มีอาณาเขตใกล้เคียงกับประเทศจีนทางทะเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ มีความสัมพันธ์ฉันท์ญาติมิตร และมีความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมที่ได้หยั่งรากลึกมานานนับพันปี ซึ่งเริ่มต้นจากการติดต่อสื่อสารการไปมาหาสู่และค้าขายระหว่างกันทางทะเลโดยเรือสำเภาในยุคโบราณ ตลอดจนการที่มีคนจีนโพ้นทะเลได้ย้ายถิ่นฐานจากจีนมาตั้งรกรากในแผ่นดินไทย ความผูกพันทางสายเลือดและจิตวิญญาณของชาวไทยและชาวจีนได้สะท้อนให้เห็นในคำกล่าวอย่างคุ้นเคยว่า “จีนไทยมีเชื้ออื่นไกล พี่น้องกัน” (ชัยรัตน์ พรทิพย์วรวุฒิ, 2559) เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2518 ประเทศไทยและจีนสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกัน ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศนี้ได้ยืนยาวกันและมีความใกล้ชิดยิ่งขึ้น ในการแลกเปลี่ยนและการไปมาหาสู่กันทุกด้าน ทักษะทางด้านภาษาจีนจึงมีความจำเป็นอย่างมากประกอบจาก 3 ด้านดังต่อไปนี้

1) **ด้านเศรษฐกิจ** เป็นด้านที่โดดเด่นที่สุดสามารถแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการค้า การลงทุน และด้านการท่องเที่ยว ในปี 2563 จีนเป็นคู่ค้าอันดับ 1 ของไทย โดยเป็นตลาดส่งออกอันดับ 2 ของไทย และนำเข้าอันดับ 1 ของไทย (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2565) ในปี 2562 ประเทศจีนขึ้นแท่นอันดับหนึ่งในการยื่นขอรับการส่งเสริมการลงทุนของต่างชาติอย่างเห็นได้ชัดด้วยมูลค่าการขอรับการส่งเสริมการลงทุน 2.9 แสนล้านบาทในกว่า 270 โครงการ เฉลี่ยโครงการละ 1 พันล้านบาท และแม้ว่าในช่วงครึ่งแรกของปี 2563 ประเทศจีนประสบวิกฤตโควิด-19 จะมีการลงทุนในไทยเพียง 120 โครงการ (ธนาคารไทยพาณิชย์, 2565) ในปี 2562 ประเทศจีนเป็นตลาดนักท่องเที่ยวอันดับ 1 ของไทย มีนักท่องเที่ยวชาวจีนเดินทางมาไทย 10.98 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 28 ของนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมด สถิติเฉพาะเดือนธันวาคม 2562 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนขยายตัวจากปีที่ผ่านมาเป็นอันดับ 1 จำนวน 851,385 คน (ศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ, 2562) การสื่อสารภาษาจีนได้จะช่วยเพิ่มช่องทางทางการค้าขาย เช่น การติดต่อเรื่องนำเข้า-ส่งออกสินค้าไปยังประเทศจีน สามารถไปรษณีย์ผลิตภัณฑ์ให้ผู้ใช้ภาษาจีนได้รู้จักมากขึ้น สามารถต่อรองราคาโดยไม่เสียเปรียบ และจะเพิ่มโอกาสในการหางานด้านที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ด้านการบิน ด้านโรงแรม ด้านร้านอาหาร และด้านบริษัทนำท่องเที่ยว เป็นต้น การเรียนรู้ภาษาจีนสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

2) **ด้านสังคมและวัฒนธรรม** ชาวจีนโพ้นทะเลที่อาศัยอยู่ในประเทศอื่นทั่วโลกที่ไม่ใช่ประเทศจีน ได้แก่ ฮ่องกง และมาเก๊า มากถึง 50 ล้านคน ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศที่มีชาวจีนโพ้นทะเลมากที่สุดในโลก โดยประมาณ 9.3 - 10.3 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนประมาณ 14% ของประชากรไทยทั้งหมด (Admission Premium, 2561) นอกจากชาวจีนโพ้นทะเลที่ใช้ชีวิตอยู่

ประเทศไทยในระยะนาน ยังมีบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่พุ่งขึ้นในประเทศไทย คือ ชาวจีนอพยพใหม่ในไทย หมายถึง ชาวจีนที่อพยพออกนอกประเทศจีนโดยมีการตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยอย่างถาวรหรือกึ่งถาวร ชาวจีนกลุ่มนี้อพยพออกมาเพื่อแสวงหาโอกาสและคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเดิม การประกอบอาชีพของชาวจีนอพยพใหม่ในไทย มีความหลากหลาย ได้แก่ ผู้ประกอบการ ครูสอนภาษาจีน พนักงานบริษัท นักศึกษา และติดตามคู่สมรส (กุลนรี นุกิจรังสรรค์, 2565) โดยรวบรวมชาวจีนที่อพยพมาอยู่ในประเทศไทยมีจำนวนมาก และพวกเขามีการเตรียมตัวอย่างพร้อมในการใช้ชีวิตในประเทศไทย เช่น มีแผนการใช้ภาษาไทยให้คล่องแคล่ว ทำให้ส่งผลกระทบต่อทางบวกและทางลบกับสังคมไทย เพื่อตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมทัน และไม่เสียเปรียบในการแข่งขันทรัพยากร การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในไทยจึงมีความสำคัญมาก

3) ด้านการศึกษา สังคมไทยให้ความสำคัญกับภาษาจีนมากยิ่งขึ้น รัฐบาลไทยเองก็ตระหนักถึงบทบาทที่สำคัญของภาษาจีนในสังคมไทยมาโดยตลอด โดยอนุญาตให้เปิดสอนภาษาจีนมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2515 แต่ในสมัยนั้นยังเปิดสอนไม่ครบทุกระดับชั้น การศึกษา กระทั่งปี พ.ศ. 2535 รัฐบาล อานันท์ ปันยารชุน ประกาศให้มีการเรียนการสอนภาษาจีนได้ทุกระดับชั้นการศึกษา (ศูนย์จีนศึกษา จุฬาฯ, 2551) และมีพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งปัจจุบัน เห็นได้ชัดว่าสถานศึกษาทุกระดับ ในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยมีการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนกันอย่างแพร่หลาย เพื่อปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน จนทำให้ผู้เรียนภาษาจีนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ปัจจุบันมีชาวไทยที่เรียนภาษาจีนมากถึง 863,056 คนทั่วประเทศ (ข้อมูลจากการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่สอง เฉพาะภาษาจีน วันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2556) นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559) ยังระบุว่า เฉพาะสถานศึกษาที่เปิดสอนภาษาจีนในระดับมัธยมศึกษา มีอยู่ทั้งสิ้น 333 แห่ง จากทุกภูมิภาคทั่วประเทศ ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนจีน จากข้อมูลดังกล่าวจะพบว่า การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย ได้รับความนิยมนำมาเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้จัดการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นวิชาเพิ่มเติมในสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ซึ่งให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษาที่จัดทำรายวิชาและจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ถึงแม้ภาษาจีนเป็นแคววิชาเพิ่มเติม แต่ปัจจุบันโรงเรียนที่เปิดสอนภาษาจีนในประเทศไทยมีจำนวนมากและโรงเรียนเหล่านี้มักจะเป็นโรงเรียนที่มีความพร้อม ผู้เรียนที่มีความรู้ด้านภาษาจีนนอกจากเพิ่มโอกาสในการเรียนต่อในสถานศึกษาที่ดีภายในประเทศและยังเพิ่มโอกาสในการเรียนต่อที่ประเทศจีนด้วย ซึ่งตอนนี้ประเทศจีนเปิดโอกาสกว้างให้กับผู้เรียนต่างชาติและมีทุนการศึกษาของรัฐบาลจีนจำนวนมากเพื่อดึงดูดชาวต่างชาติเข้ามาเรียนรู้ภาษาจีน และวัฒนธรรมจีน

กล่าวโดยสรุป ปัจจุบันประเทศจีนเป็นผู้นำของเศรษฐกิจยุคใหม่ทำให้ภาษาจีนในมุมมองของสังคมมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าภาษาอังกฤษ การมีความรู้ด้านภาษาจีนจะสร้างความสามารถในการแข่งขัน เพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ แล้วพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศตัวเอง ขับเคลื่อนสังคมไปข้างหน้า

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษา

การเปิดสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ (รวมทุกสังกัด) ในปี พ.ศ. 2549 มีจำนวนผู้เรียน 200,000 คน โรงเรียน 537 แห่ง ต่อมา มีการจัดทำยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2549-2553) ผลจากการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ต่อเนื่อง 5 ปี ส่งผลให้จำนวนผู้เรียนเพิ่มเป็น 863,056 คน ในโรงเรียนทุกสังกัดจำนวนโรงเรียนเพิ่มขึ้นเป็น 1,524 แห่ง ใน

ปี พ.ศ. 2556 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) จะเห็นว่าภาษาจีนได้เผยแพร่ในประเทศไทยอย่างรวดเร็วและมีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อผลักดันการเรียนการสอนภาษาจีนตามแผนพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน จึงกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน โดยให้เริ่มเปิดสอนได้ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมุ่งให้นักเรียนเกิดความสนใจผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ แล้วเริ่มเรียนความรู้จริงๆ คือ มัธยมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเน้นการสื่อสารทักษะการฟังและพูด และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเน้นการสื่อสารทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน และนำความรู้ไปศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556) ปัจจุบัน วิชาภาษาจีนที่เปิดสอนเริ่มต้นตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา กล่าวได้ว่า วิชาภาษาจีนได้ครอบคลุมทุกระดับการศึกษา ในขณะเดียวกัน ปัญหาและอุปสรรคการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนก็ประกอบในทุกระดับการศึกษา โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา จะพบเจอบ่อยที่สุด และปัญหาเหล่านี้ทำให้ผลการเรียนรู้ด้านภาษาจีนของผู้เรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ

ปัญหาที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาไม่ได้ตามความต้องการของสังคมมีหลายประการ ในการวิจัยที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดทำเห็นได้ว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านผู้เรียน และด้านบริหารจัดการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) จากนั้นมีผู้วิจัยอีกมากมายได้สรุปปัญหาและอุปสรรคในการเรียนภาษาจีนขอโรงเรียนมัธยมศึกษา จากหลายมุม ได้แก่ พิชัย แก้วบุตร (2564) สรุปปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดรัฐบาล ภูมิภาคใต้ ประกอบด้วย 1) จำนวนคาบเรียน 2) ครูผู้สอน 3) แบบเรียน 4) การวัดและประเมินผล 5) ปัญหาเชิงนโยบายจากต้นสังกัด 6) ปัญหาในมิติต่าง ๆ ของครูผู้สอนภาษาจีน 7) ปัญหาด้านความร่วมมือ และการสนับสนุนขององค์กรต่าง ๆ และ 8) ปัญหาด้านหลักสูตรภาษาจีน ธุมวดี สิริปัญญาธิ และคณะ (2559) สรุปปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนศิลปภาษาจีน เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไว้ 4 ด้าน คือ การบริหารจัดการ หลักสูตร ครูผู้สอน และสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน อรอนงค์ อินสอาด และกัลยาณี กฤตโตปการกิต (2566) สรุปปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับมัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จาก 3 ด้าน คือ 1. ด้านการจัดการหลักสูตรภาษาจีนระดับมัธยมศึกษา 2. ด้านผู้เรียนและความคาดหวังต่อผู้เรียนหลังจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 3. ด้านข้อมูลครูและการพัฒนาครูผู้สอนภาษาจีน เมธจิรนนท์ (2553) สรุปปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้เป็น 5 ประเด็น คือ 1) ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน 2) ปัญหาด้านบุคลากร 3) ปัญหาด้านงบประมาณ 4) ปัญหาด้านเอกสารตำราและแหล่งศึกษาค้นคว้า และ 5) ปัญหาด้านการเรียนภาษา สุวรรณ เลี้ยงศิริณฤถาวร (2556) กล่าวถึงปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนในจังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน 2) เนื้อหาวิชา 3) วิธีการสอน 4) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 5) สื่อการเรียนการสอน 6) การวัดและประเมินผล นพพล จันทรกระจ่างแจ้ง และคณะ (2565) สรุปปัญหาการจัดการเรียนรู้ภาษาจีนของครูในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนภาษาจีนในโรงเรียนพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ไว้ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้อันประกอบด้วย ด้านบริหาร ด้านผู้สอน และด้านผู้เรียน ธัญญารัตน์ มะลาศรี (2563) กล่าวถึงปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถแบ่งเป็น 5 ด้าน คือ ปัญหาด้านครู ปัญหาด้านนักเรียน ปัญหาด้านเนื้อหา ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ และปัญหาด้านวัดและประเมินผล

ตารางที่ 1 สรุปปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย

ภูมิภาค	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันออก	ภาคกลาง	ภาคใต้
ปัญหา					
ด้านบริหารและการจัดการ	✓	✓	✓	✓	✓
ด้านหลักสูตร	✓	✓	✓	✓	✓
ด้านสื่อการเรียนการสอน	✓	✓	✓	✓	✓
ด้านวัดและประเมินผล	✓			✓	✓
ด้านผู้สอน	✓	✓	✓	✓	✓
ด้านผู้เรียน	✓	✓		✓	
ด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น					✓

จากตารางที่ 1 สรุปปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย พบว่า ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทยสามารถแบ่งเป็น 7 ด้าน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) **ด้านการบริหารและการจัดการ** ปัญหาด้านการบริหารจัดการเป็นปัญหามากที่สุดในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน แสดงให้เห็นจากผู้บริหารบางโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) นโยบายและจุดเน้นของโรงเรียนส่วนมากเป็นการส่งเสริมด้านวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ทำให้บทบาทของภาษาต่างประเทศถูกลดลง และภาษาจีนเป็นวิชาที่รองจากภาษาอังกฤษในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เหล่านี้ล้วนส่งผลให้ภาษาจีนเป็นเพียงวิชาเลือกเพิ่มเติมในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเหล่านี้นำวิชาภาษาจีนมาเป็นเพียงเครื่องมือหนึ่งในการสร้างความสนใจให้แก่ผู้ปกครองและผู้เรียนมีความมั่นใจว่าโรงเรียนมีการเปิดสอนภาษาจีนตามกระแสความต้องการของสังคม โรงเรียนที่สนับสนุนการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นอย่างมาก แต่ความจริงโรงเรียนบางแห่งจัดการเรียนการสอนเมื่อยังไม่พร้อมในหลายด้าน ได้แก่ โครงสร้างของรายวิชาไม่เข้มข้น เพียงให้ผู้เรียนได้สัมผัสภาษาจีนอย่างผิวเผินเท่านั้น และเวลาเรียนไม่มากพอ (พิชัย แก้วบุตร, 2564) ตามแผนพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดว่า มัธยมศึกษาตอนต้นจัดให้เรียนภาษาจีนเป็นวิชาเพิ่มเติม ไม่ต่ำกว่า 4 คาบต่อสัปดาห์ จำนวนผู้เรียนไม่เกิน 25 คนต่อห้อง และมัธยมศึกษาตอนปลายจัดให้เรียนเป็นแผนภาษาจีน ไม่ต่ำกว่า 6 คาบต่อสัปดาห์ หรือเป็นวิชาเพิ่มเติมไม่ต่ำกว่า 4 คาบต่อสัปดาห์ จำนวนผู้เรียนไม่เกิน 30 คนต่อห้อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556) จากการวิจัยของ ชุมวดี สิริปัญญาธิ และคณะ (2559) พบว่า จำนวนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาโดยเฉลี่ยมีจำนวนมากกว่า และมีคาบเรียนน้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ด้วยเหตุทั้งหมดนี้จึงส่งผลให้องค์ความรู้ของนักเรียนมีระดับต่ำกว่ามาตรฐานการเรียนรู้ที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนด

2) ด้านหลักสูตร ประเทศไทยยังไม่มีหลักสูตรแกนกลางสำหรับการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกันในทุกระดับชั้นของการศึกษา ในระยะแรกโรงเรียนส่วนมากนำหลักสูตรภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) มาประยุกต์ใช้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) แต่ในระยะหลังพบว่า การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนมีความแตกต่างกับภาษาอังกฤษ และระดับความรู้ของผู้เรียนก็แตกต่างกัน ผู้เรียนภาษาจีนมีความรู้ระดับเริ่มต้นซึ่งไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่หลักสูตรภาษาอังกฤษวางไว้เดิม (พิชัย แก้วบุตร, 2564) จากนั้น โรงเรียนแต่ละแห่งเริ่มมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามสภาพโรงเรียน แต่ในกระบวนการนี้พบว่า หัวหน้าหมวดภาษาต่างประเทศไม่มีความรู้ทางภาษาจีน และครูผู้สอนภาษาจีนขาดความรู้ด้านหลักสูตร เหล่านี้ล้วนมีผลต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในความเป็นจริงแล้วไม่สามารถดำเนินการได้ตามหลักสูตรที่โรงเรียนกำหนดไว้ (จุมวดี สิริปัญญาธิ และคณะ, 2559)

3) ด้านสื่อการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนที่ไม่เพียงพอหรือขาดแคลน มักสืบเนื่องมาจากงบประมาณของสถานศึกษาไม่เพียงพอ จากงานวิจัยของ นพพล จันทรกระจ่างแจ้ง และคณะ (2565) พิชัย แก้วบุตร (2564) และ ธัญญารัตน์ มะลาศรี (2563) พบว่า สื่อการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและผู้สอน ได้แก่ ตำรา หนังสืออ่าน แบบเรียน ไม่ได้มีการปรับปรุงให้ทันสมัย และสื่อการเรียนการสอนไม่มีความหลากหลายตามสภาพการณ์ปัจจุบัน ได้แก่ โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ แอปพลิเคชันมือถือ จึงไม่สามารถกระตุ้นให้นักเรียนเรียนรู้ภาษาจีนด้วยตนเอง และโรงเรียนต่าง ๆ ขาดแคลนแหล่งเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด และห้องปฏิบัติการภาษาจีน

4) ด้านวัดและประเมินผล วิธีการวัดและประเมินผลที่ได้พบมากที่สุดในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนมัธยมสามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การวัดระดับโรงเรียน และการวัดระดับสากล การวัดระดับโรงเรียน หมายถึง ครูผู้สอนประจำวิชาภาษาจีนจัดการวัดความรู้ภาษาจีนของนักเรียนในช่วงโมเรียน และหลังเรียนจบมีการสอบกลางภาคและปลายภาคตามข้อกำหนดของโรงเรียน จากงานวิจัยของ ธัญญารัตน์ มะลาศรี (2563) พบว่า วิธีการวัดและประเมินผลวิชาภาษาจีนยังขาดความชัดเจนและความหลากหลาย นอกจากนี้ หลังมีผลการวัดและประเมินผลแล้วไม่มีการนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป ส่วนการวัดระดับสากล หมายถึง ประเมินความสามารถการใช้ภาษาจีนของผู้เรียนด้วยเครื่องมือที่ได้มาตรฐานระดับสากล คือ การสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน HSK (Chinese Proficiency Test) จากงานวิจัยของ พิชัย แก้วบุตร (2564) พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา มีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน HSK ก่อนจบการศึกษาในแต่ละช่วงชั้น แต่ยังไม่มีการบังคับให้ผู้เรียนต้องสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน HSK ผ่านตามเกณฑ์บังคับของหลักสูตรถึงจะจบการศึกษาได้

5) ด้านครูผู้สอน ครูผู้สอนภาษาจีนในประเทศไทยสามารถแบ่งตามสัญชาติเป็น 2 กลุ่ม คือ ครูผู้สอนภาษาจีนชาวไทย และครูผู้สอนภาษาจีนชาวจีน

ครูผู้สอนภาษาจีนชาวไทยเป็นครูที่จบเอกวิชาภาษาจีนในประเทศไทย หรือบางคนเป็นครูที่จบระดับปริญญาโทจากประเทศจีน สามารถแบ่งตามระบบการจ้างงานเป็น 2 ประเภท คือ ครูผู้สอนภาษาจีนชาวไทยสถานะข้าราชการ และครูอัตราจ้าง สำหรับครูผู้สอนภาษาจีนชาวไทยสถานะข้าราชการ ปัญหาที่พบ คือ จำนวนครูไม่เพียงพอต่อความต้องการของโรงเรียน เหตุผลหลักที่ทำให้เกิดปัญหานี้ คือ นักศึกษาที่จบการศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน หรือการสอนภาษาจีนทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศจำนวนมากไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญในการประกอบวิชาชีพครูในปัจจุบัน และปัจจุบันการขอเข้ารับการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูจะต้องผ่านโรงเรียนต้นสังกัดที่ตนเองปฏิบัติงานส่งรายชื่อ จึงทำให้นักศึกษาที่จบการศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนหรือการสอนภาษาจีนทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศไม่สามารถเข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

วิชาชีพครูได้ ทำให้มีผู้ผ่านเกณฑ์คุณสมบัติจำนวนน้อยเข้าสอบบรรจุข้าราชการครูสาขาวิชาภาษาจีน ส่วนครูอัตราจ้างเป็นครูที่โรงเรียนจัดจ้างมีสัญญาแบบปีต่อปี ปัญหาหลักของครูอัตราจ้าง คือ เงินเดือนที่โรงเรียนจ้างอยู่ประมาณ 9,000 - 10,000 บาท หลังหักภาษีและค่าประกันสังคมแล้วจะมียอดสุทธิประมาณ 8,000 - 9,000 บาท ซึ่งเป็นค่าตอบแทนที่ต่ำกว่าอาชีพอื่น จึงทำให้อาชีพครูไม่มีแรงจูงใจมากพอที่จะดึงดูดบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาประกอบอาชีพครูอัตราจ้าง (พิชัย แก้วบุตร, 2564)

ครูผู้สอนภาษาจีนชาวจีนเป็นครูที่มาจากประเทศจีนโดยมีความรู้ด้านภาษาจีนกลาง หรือเรียกว่าแมนดาริน ครูผู้สอนภาษาจีนชาวจีนในไทยก็สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ครูอาสาสมัครชาวจีน และครูชาวจีนที่โรงเรียนจัดจ้างเอง สำหรับครูอาสาสมัครชาวจีนมีปัญหาค่อนข้างหลากหลาย ได้แก่ ปัญหาคุณภาพของครูอาสาสมัครชาวจีน เนื่องจากโครงการครูอาสาสมัครชาวจีนเป็นโครงการใหญ่ ซึ่งปริมาณครูมีจำนวนมากทำให้ควบคุมคุณภาพของครูได้ยาก การเดินทางมาปฏิบัติงานของครูอาสาสมัครชาวจีนมีความล่าช้า และช่วงที่ปิดเทอมภาคเรียนครูอาสาสมัครชาวจีนเหล่านี้ไม่ต้องเข้าปฏิบัติงานในโรงเรียน โดยรวบรวมเวลาการปฏิบัติงานของครูอาสาสมัครชาวจีนทั้งหมดมีเพียง 8 - 9 เดือน ซึ่งเป็นระยะเวลาที่สั้นมาก แต่การเบิกจ่ายค่าตอบแทนต้องตามสัญญาจ้างเป็นปี นอกจากนี้ โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการครูอาสาสมัครชาวจีนจะต้องปฏิบัติตามกฎและข้อกำหนดที่ต้นสังกัดกำหนด เช่น การจัดการที่พักที่พร้อมด้วยเครื่องอำนวยความสะดวก ประกันสุขภาพ ค่าธรรมเนียมในการจัดทำเอกสารต่าง ๆ ซึ่งข้อกำหนดทั้งหมดจะเพิ่มเติมทุนในการจ้างครูอาสาสมัครชาวจีน โดยในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กอาจไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะจัดสรรให้ได้ ส่วนครูชาวจีนที่โรงเรียนจัดจ้างเอง คือ การแก้ไขปัญหาการขาดครูเจ้าของภาษาของโรงเรียน เนื่องจากงบประมาณมีจำกัด โรงเรียนบางแห่งอาจจะได้ครูที่เป็นนักศึกษาฝึกประสบการณ์ ซึ่งมีปัญหามากกว่าครูอาสาสมัครชาวจีนในด้านอายุ วุฒิภาวะ ประสบการณ์สอน และไม่เข้าใจกับสภาพการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย นอกจากนี้ โรงเรียนบางแห่งสามารถหาครูชาวจีนที่มีประสบการณ์สอนและเข้าใจสภาพการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยได้ แต่ก็พบกับปัญหาค่าจ้างที่ค่อนข้างสูงและหาได้ยากด้วย (พิชัย แก้วบุตร, 2564)

สรุปในภาพรวมจากงานวิจัยของ ชุมวดี สิริปัญญาธิ และคณะ (2559) และ ธัญญารัตน์ มะลาศรี (2563) พบว่า ครูผู้สอนภาษาจีนทั้งชาวไทยและชาวจีนมีจำนวนไม่เพียงพอต่อจำนวนของนักเรียน และครูผู้สอนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนน้อย โดยเฉพาะครูอาสาสมัครชาวจีนยังพบปัญหาที่ไม่สามารถใช้ภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ และไม่เข้าใจวัฒนธรรมไทย นอกจากนี้ ระยะเวลาทำงานของครูอาสาสมัครชาวจีนส่วนมากอยู่แค่ 1 ปี ดังนั้น การจัดสรรครูผู้สอนภาษาจีนจึงเป็นไปอย่างไม่เป็นระบบและขาดความต่อเนื่องในการสอน ทำให้ส่งผลต่อการวางแผนการเรียนการสอนภาษาจีนในระยะยาว

6) ด้านผู้เรียน ผู้เรียนมีความรู้ระดับพื้นฐานภาษาจีนไม่เท่ากัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานออกแบบหลักสูตรภาษาจีนเป็น 3 แบบ คือ หลักสูตรภาษาจีนต่อเนื่อง 12 ปี (ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6) หลักสูตรภาษาจีน 6 ปี (ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6) และหลักสูตรภาษาจีน 3 ปี (ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6) จึงทำให้นักเรียนส่วนหนึ่งเริ่มเรียนภาษาจีนตั้งแต่ประถมศึกษา และอีกส่วนเริ่มเรียนตอนมัธยมศึกษา ส่งผลต่อพื้นฐานภาษาจีนของผู้เรียนมัธยมศึกษาที่มีความแตกต่างกัน นอกจากนั้น จากงานวิจัยของ ชุมวดี สิริปัญญาธิ และคณะ (2559) พบว่า องค์ความรู้ทางภาษาจีนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์สาระการเรียนรู้ทางภาษาจีนของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จากงานวิจัยของ ธัญญารัตน์ มะลาศรี (2563) พบว่าปัญหาที่ทำให้นักเรียนมัธยมศึกษาไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้มี 3 ข้อ คือ นักเรียนมีปัญหาความรู้ความเข้าใจ

ด้านภาษาจีน นักเรียนไม่มีความถนัดในการเรียนวิชาภาษาจีน และนักเรียนไม่รู้วิธีการเรียนวิชาภาษาจีนที่ถูกต้อง นอกจากนี้อีกประเด็นที่สำคัญ คือ ความสนใจในการเรียนการสอนภาษาจีนของนักเรียนมีค่อนข้างต่ำ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559)

7) **ด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น** ความร่วมมือพื้นฐานที่ทุกโรงเรียนมีคือร่วมมือจากศูนย์เครือข่ายส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนต่าง ๆ ในการร่วมกิจกรรมและรับข่าวสารที่เกี่ยวข้อง กับการเรียนการสอนภาษาจีนจากต้นสังกัด และยังมี การสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาจีนจากสถาบันขงจื้อ ห้องเรียนขงจื้อที่อยู่ในพื้นที่ นอกจากนี้ โรงเรียนที่มีความพร้อมสูงก็สามารถหาความร่วมมือกับโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยในต่างประเทศได้ แต่จากงานวิจัยพบว่า โรงเรียนที่มีความร่วมมือกับองค์กรภายนอกหรือหน่วยงานการศึกษาต่างประเทศมีอยู่น้อยมาก เนื่องจากงบประมาณของวิชาภาษาจีนมีจำกัด แต่จำนวนผู้สนใจเรียนมีจำนวนมาก ทำให้งบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือกิจกรรมเสริมนอกชั้นเรียน (พิชัย แก้วบุตร, 2564) สรุปได้ว่า โรงเรียนจะมีการร่วมมือกับหน่วยงานอื่นโดยตรงรวมทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยขาดหน่วยงานกลางในการประสานงานและติดต่อกับหน่วยงานอื่นรวมทั้งหน่วยงานที่อยู่ภายในประเทศกับหน่วยงานต่างประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษา

Oller and Richards (1973) และ Gardner and Lambert (1972) สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ ดังนี้ 1) เจตคติ (Attitude) 2) ความถนัดทางด้านภาษา (Language Aptitude) 3) ระดับสติปัญญา (Intellectual Level) 4) ความรู้เดิม (Knowledge Background) 5) นิสัยการเรียน (Habit of Studying) 6) เพศ (Sex) 7) โอกาสในการเรียนรู้ (Opportunity of Learning)

Jakobovits (1971) แบ่งปัจจัยการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพนั้นเป็น 3 ประการ ได้แก่ 1) ปัจจัยทางการสอน ประกอบด้วยคุณภาพการสอนของครู โอกาสทางการเรียนรู้ของผู้เรียน และเกณฑ์การประเมินผล 2) ปัจจัยทางด้านผู้เรียน ประกอบด้วยความสามารถที่จะเข้าใจการสอนขึ้นอยู่กับสติปัญญา ความสามารถทางภาษา ความถนัด ความมานะบากบั่นที่เกิดจากแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเจตคติที่มีต่อครูผู้สอน ความสนใจในภาษาที่เรียน เจตคติต่อวัฒนธรรมต่างประเทศ และ กลยุทธ์และวิธีการเรียน 3) ปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ ความยึดมั่นต่อภาษาของตนเอง องค์กรประกอบทางภาษาศาสตร์ทางภาษา และภาวะของวัฒนธรรมที่ปรากฏในสังคม

ผู้วิจัยชาวจีนร่วมมือกับผู้วิจัยชาวไทย ZHANG QING LING และสิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ (2556) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจาก 3 ด้าน คือ 1) ปัจจัยด้านครอบครัว 2) ปัจจัยด้านตัวนักเรียน 3) ปัจจัยด้านโรงเรียน พบว่า เจตคติต่อวิชาภาษาจีน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่อวิชาภาษาจีน ความรู้พื้นฐานของภาษาจีน คุณภาพการสอนของครูสอนภาษาจีน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่เรียนภาษาจีนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีน

WEI WU และวัลลภา เฉลิมวงศาเวช (2565) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจาก 3 ด้าน ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล 2) ปัจจัยภายใน 3) ปัจจัยภายนอก พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาประกอบด้วย เพศ อายุ และระดับชั้นเรียน ส่วนปัจจัยภายใน ได้แก่ ความสนใจ ความต้องการ และปัจจัยภายนอกที่เป็นสถานศึกษามีผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอยู่ใน

ระดับปานกลาง สุดท้าย ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษามากที่สุด คือ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ สังคม ครอบครัว

จากการรวบรวมปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนทั้งหมด สามารถแบ่งออกเป็น 3 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ปัจจัยส่วนบุคคลมักเป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดและเปลี่ยนแปลงได้ยาก ส่วนปัจจัยภายในเกิดจากตัวผู้เรียนเอง และปัจจัยภายนอกเกิดจากสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนอย่างมาก ปัจจัยเหล่านี้สามารถส่งเสริมได้ด้วยความพยายามของผู้เรียน ผู้สอน ครอบครัว และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

1) **ปัจจัยส่วนบุคคล** หรือ ปัจจัยด้านคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ เป็นคุณสมบัติเฉพาะในแต่ละคนมีความแตกต่างกันตั้งแต่เกิด ประกอบด้วย เพศ อายุ และความถนัดทางด้านภาษา

เพศ จากผลการวิจัยของ โชติกา เศรษฐธัญการ (2562) พบว่า ปัจจัยทางด้านเพศมีผลต่อความสามารถในการใช้ภาษา โดยเฉพาะในการอธิบายสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม โดยรวมเพศชายและเพศหญิงมีความสามารถในการใช้ภาษาที่เท่ากัน แต่ต่างกันตรงที่เพศชายมีความสามารถในการอธิบายสิ่งที่เป็นรูปธรรมมากกว่าเพศหญิง ในขณะที่เพศหญิงมีความสามารถในการอธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรมมากกว่าเพศชาย

อายุ วัยเด็กจะมีความสามารถในการได้ยินเสียงที่ตึกกว่า ผู้เรียนสามารถเลียนแบบเสียงที่ได้ยินอย่างรวดเร็ว พอโตขึ้นจะมีสมาธิในการเรียนนานกว่า ผู้เรียนจึงสามารถอ่านออกเขียนได้ ซึ่งจะช่วยให้สามารถเก็บสะสมคำศัพท์ได้มากขึ้น (Sophia, H., 2563)

ความถนัดทางด้านภาษา เป็นส่วนหนึ่งของความสามารถทางด้านสติปัญญา ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างของระดับสติปัญญาอันเนื่องมาจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม

2) **ปัจจัยภายใน** เป็นสิ่งผลักดันจากภายในตัวบุคคลและจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมค่อนข้างถาวร ประกอบไปด้วย ความรู้พื้นฐานของภาษาจีน เจตคติ แรงจูงใจ และความสนใจกับการเรียนภาษาจีน

ความรู้พื้นฐานของภาษาจีน เป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงความรู้ ความถนัด และความสามารถของผู้เรียน และผู้เรียนแต่ละคนมีความรู้พื้นฐานที่แตกต่างกัน ในการเรียนวิชาภาษาจีนการมีความรู้พื้นฐานเดิมอยู่มากจะเป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยให้เรียนรู้ภาษาจีนได้มากขึ้นและเร็วขึ้น ถ้ามีความรู้พื้นฐานเดิมน้อยก็ทำให้การเรียนรู้เนื้อหาใหม่ช้า หรือทำให้ไม่เข้าใจ (ZHANG QING LING และ สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์, 2556) สอดคล้องกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) การเรียนรู้โดยโดยอาศัยประสบการณ์เดิม กับโครงสร้างทางปัญญามีอยู่เดิมเป็นพื้นฐานและ สร้างความรู้ใหม่ด้วยวิธีการที่ต่างกัน

ความสนใจ ผู้เรียนปัจจุบันสามารถแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้เรียนที่คิดว่า การเรียนไม่ได้เป็นเรื่องของตนเอง แต่ถูกบังคับให้ไปเรียน ผู้เรียนที่คิดว่าตนเองต้องการเรียนความรู้เพื่อการแก้ไขปัญหาและประกอบอาชีพในอนาคต และผู้เรียนที่ติดใจกับการเรียนรู้และได้ความสุขจากการเรียนรู้ ซึ่งในสองพันปีก่อน นักปรัชญาจีนที่ยิ่งใหญ่ของจีนเคยกล่าวว่า ผู้ที่รู้วิธีการเรียนรู้ผู้ที่อยากเรียนรู้ไม่ได้ และผู้ที่อยากเรียนรู้ผู้ที่เรียนรู้อย่างเป็นสุขไม่ได้ แสดงให้เห็นว่าขงจื้อแบ่งผู้เรียนรู้เป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้ที่รู้วิธีการเรียนรู้ ผู้ที่อยากเรียนรู้ และผู้ที่เรียนรู้อย่างมีความสุข ผู้ที่รู้วิธีการเรียนรู้ หมายถึง ผู้ที่ถูกบังคับเรียนรู้อันได้วิธีการเรียนรู้ การเรียนรู้นี้ไม่ได้เกิดจากความต้องการและความสนใจของตนเอง ส่วนผู้ที่อยากเรียนรู้ หมายถึง ผู้ที่มีความต้องการในการเรียนรู้ ไม่ว่าจะด้วยเหตุใดแต่ทำให้ผู้เรียนคิดว่าการเรียนรู้มีความจำเป็น กลุ่มสุดท้าย ผู้ที่เรียนรู้อย่างมีความสุข หมายถึง ผู้ที่ชอบการเรียนรู้จากใจและเห็นว่าการเรียนรู้เป็นเรื่องที่มี

ความสุข ผู้เรียนกลุ่มนี้หลงรักในกระบวนการในการเรียนรู้ (WANG HONGYI, 2562) แสดงให้เห็นว่าต้องมีความสนใจกับการเรียนภาษาจีนถึงจะส่งผลให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จตามที่คาดหวัง

เจตคติ ของนักเรียนต่อวิชา ครูผู้สอน และรูปแบบการจัดการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีน การมีเจตคติที่ดีสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้เนื้อหา ป้องกันตนเองต่อสิ่งในทางลบ มองเห็นคุณค่าในตัวเอง แสดงค่านิยมในสังคมออก และทำให้ปรับตัวเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้สำเร็จ อันทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (สิริยากร สุวรรณสว่าง, 2564)

แรงจูงใจ เป็นกระบวนการที่ชักนำโน้มน้าวให้บุคคลเกิดความพยายามเพื่อที่จะตอบสนอง ความต้องการให้บรรลุผลสำเร็จ เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ แรงจูงใจจึงเป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาจีนให้ได้ดียิ่งขึ้น (วรทา รุ่งบานจิต และคณะ, 2560)

3) ปัจจัยภายนอก เป็นแรงกระตุ้นของปัจจัยภายในอันมักเกิดขึ้นจากสิ่งแวดล้อมรอบข้างตัว ซึ่งมีความหลากหลายมากมาย ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านสถาบันศึกษา และด้านสังคมและวัฒนธรรม

ครอบครัว มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด เมื่ออยู่ในครอบครัวที่มีคนสามารถสื่อสารภาษาจีนได้จะมีผลต่อการเรียนรู้ภาษาจีนอย่างมาก เนื่องจากในประเทศไทยครอบครัวส่วนใหญ่ไม่สามารถสื่อสารภาษาจีนได้ขาดสิ่งแวดล้อมในการฝึกใช้ภาษา แม้แต่บางครอบครัวที่มีเชื้อสายจีนแต่โดยส่วนใหญ่จะสื่อสารจีนแต่จืด ถึงแม้ขาดสิ่งแวดล้อมจากครอบครัว แต่ถ้าครอบครัวเห็นถึงประโยชน์และความสำคัญของการเรียนภาษาจีนก็จะทำให้มีการยอมรับภาษาจีน และสนับสนุนการเรียนภาษาจีน ทั้งหมดเหล่านี้จะส่งผลต่อการเรียนการสอนภาษาจีนได้ความสำเร็จ (WEI WU และวัลลภา เฉลิมวงศาเวช, 2565)

สถาบันศึกษา มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนโดยตรง เนื่องจากผู้เรียนจะมีเวลาอยู่กับสถานศึกษาเป็นระยะยาว และความรู้ส่วนมากก็ได้จากสถานศึกษา จึงทำให้สถานศึกษาที่มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนภาษาจีน PENG LITING (2557) กล่าวว่า ปัจจัยด้านสถาบันศึกษาเป็นปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการเรียนวิชาภาษาจีน โดยสามารถแบ่งเป็น 7 ประการหลัก คือ 1) หลักสูตร 2) วิธีการสอน 3) สิ่งแวดล้อมในห้องเรียน 4) สัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนกับครูผู้สอน 5) เกณฑ์ตัดคะแนน 6) สื่อและอุปกรณ์การสอน 7) หนังสือตำราที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน เมื่อสถาบันศึกษาสามารถจัดทำหลักสูตรที่ดี ใช้วิธีการสอนที่สมกับวัยของผู้เรียน สร้างสิ่งแวดล้อมที่มีชีวิตชีวาในห้องเรียน มีความเข้าใจกันระหว่างผู้เรียนกับครูผู้สอน ตั้งเกณฑ์ตัดคะแนนที่เหมาะสม ใช้สื่อและอุปกรณ์การสอนที่มีความหลากหลาย คัดเลือกหนังสือตำราที่เหมาะสม ทั้งหมดเหล่านี้สามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน

สังคมและวัฒนธรรม ส่งผลต่อทุกฝ่ายในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน เนื่องจากสังคมต้องมีการยอมรับและมีความต้องการถึงจะผลักดันให้ทุกฝ่ายดำเนินต่อได้

ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนระดับมัธยมศึกษา

1) ด้านการบริหารและการจัดการ รัฐบาลควรแต่งตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาจีนเพื่อตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานของแต่ละโรงเรียนให้เป็นไปตามแผนพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน และนโยบายการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีน นอกจากนี้ ผู้บริหารของแต่ละโรงเรียนควรส่งเสริม สนับสนุน และให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน

ภาษาจีน เมื่อตัดสินใจที่จะเปิดการเรียนการสอนภาษาจีนควรเตรียมทุกอย่างให้มีความพร้อม ได้แก่ อัตราส่วนของครูต่อนักเรียน จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียน จำนวนชั่วโมงเรียนต่อวิชา ห้องเรียนและสื่อการเรียนรู้

2) **ด้านหลักสูตร** หน่วยงานภาครัฐควรพัฒนาแผนแม่แบบหรือหลักสูตรแกนกลางการสอนภาษาจีนให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน และมีความเชื่อมโยงกันในทุกระดับชั้นของการศึกษา หลักสูตรแกนกลางนั้นต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และกำหนดตัวชี้วัดให้อยู่ในระดับกลาง ไม่ยากและง่ายจนเกินไป แต่มีความยืดหยุ่นให้ทุกโรงเรียนสามารถนำไปปรับใช้ในการเรียนการสอนได้ และพร้อมจัดทำคู่มือ และจัดการอบรมการใช้หลักสูตรให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง

3) **ด้านสื่อการเรียนการสอน** หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนงบประมาณให้กับสถานศึกษาที่ขาดความพร้อมในการสร้างห้องปฏิบัติการภาษาจีน และจัดซื้ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์พื้นฐานให้มีความพอเพียง นอกจากนี้ควรมีความร่วมมือกับหน่วยงานด้านการศึกษาของประเทศจีนเพื่อผลิตสื่อการสอนที่ทันสมัย หลากหลาย ส่วนสถานศึกษาควรจัดอบรมที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาทักษะการใช้สื่อของครูสอน และติดตามผลการใช้สื่อของครูผู้สอน สำหรับครูผู้สอนนอกจากต้องมีความสามารถในการใช้สื่อหลากหลายประเภทยังต้องเป็นผู้ผลิตสื่อหรือผู้ปรับปรุงสื่อให้เหมาะกับบริบทผู้เรียน เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน

4) **ด้านวัดและประเมินผล** ครูผู้สอนควรจัดเนื้อหาการวัดตรงกับเนื้อหาที่สอนและครบทักษะทุกด้าน สร้างเครื่องมือการวัดที่หลากหลาย นอกจากวัดผ่านข้อสอบยังควรวัดผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้นในชั้นเรียน อีกทั้งมีรูปแบบการวัดที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง หลังจากนั้นครูผู้สอนควรนำผลการวัดมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป สุดท้าย สำหรับแผนการเรียนศิลปภาษาจีนควรมีเกณฑ์บังคับในการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน HSK ต้องผ่านตามเกณฑ์บังคับของหลักสูตรถึงจะจบการศึกษาได้ เพื่อรักษาคุณภาพการเรียนภาษาจีนของทั้งประเทศให้มีมาตรฐานเดียวกัน

5) **ด้านครูผู้สอน** รัฐบาลควรแต่งตั้งหน่วยงานกลางประสานงานกับสถาบันขงจื่อในการคัดเลือกและพัฒนาครูอาสาสมัครชาวจีน รวมถึงแก้ไขปัญหาที่พบในการสอนภาษาจีน โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาจบใหม่เข้ามาเป็นครูและกำหนดให้นักศึกษาเหล่านี้สอบใบประกอบอาชีพครูภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยจับคู่กับครูที่มีประสบการณ์เพื่อสนับสนุนการสอน นอกจากนี้โรงเรียนควรมีครูผู้สอนภาษาจีนประจำเพื่อให้การสอนมีความต่อเนื่อง และเพิ่มค่าตอบแทนของครูอัตราจ้างเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ทั้งนี้ ครูทุกคนควรพัฒนาความรู้และเทคนิคการสอนเพื่อตอบสนองความหลากหลายของผู้เรียน

6) **ด้านผู้เรียน** ในการจัดการเรียนการสอนควรเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นอกจากสอนความรู้ให้แก่ผู้เรียนยังควรเน้นให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอันก่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และในการจัดการเรียนการสอนควรสังเกตเห็นถึงความแตกต่างของผู้เรียน การรับรู้ของผู้เรียนต้องเป็นไปตามลำดับขั้น และเป็นไปตามธรรมชาติ ส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้เต็มศักยภาพตามความถนัดและความสนใจ

7) **ด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น** ควรมีหน่วยงานกลางตามด้านที่ 5 ครูผู้สอนที่เคยกล่าวถึง แต่หน่วยงานกลางนี้ นอกจากมีหน้าที่ในการประสานงานและติดต่อกับหน่วยงานอื่นรวมทั้งหน่วยงานที่อยู่ภายในประเทศกับหน่วยงานต่างประเทศ ยังควรพัฒนาเป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารที่รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ได้แก่ โครงการแลกเปลี่ยน และทุนการศึกษาต่าง ๆ เปิดโอกาสให้สถานศึกษาทุกแห่ง ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

บทสรุปผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สรุปได้ว่า ภาษาจีนเป็นภาษาที่มีความสำคัญกับการพัฒนาประเทศไทยโดยในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และการศึกษา และมีแนวโน้มที่จะมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นในอนาคต ปัจจุบันมีการเปิดสอนวิชาภาษาจีนครอบคลุมทุกระดับการศึกษา และทุกภาคของประเทศไทย จำนวนโรงเรียนที่เปิดสอนภาษาจีนแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะเดียวกัน ปัญหาและอุปสรรคมากมายได้ปรากฏขึ้นด้วย สามารถแบ่งเป็น 7 ประการหลัก คือ 1) ผู้บริหารโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน 2) ประเทศไทยไม่มีหลักสูตรแกนกลางสำหรับการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน 3) สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ไม่ทันสมัย และไม่หลากหลาย 4) วิธีการวัดและประเมินผลขาดความชัดเจนและความหลากหลาย 5) ครูผู้สอนชาวไทยมีปริมาณไม่เพียงพอ และขาดประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนชาวจีนขาดทักษะในการสื่อสาร ไม่เข้าใจวัฒนธรรมไทย และเปลี่ยนบ่อย 6) ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานของภาษาจีนไม่เท่ากัน และขาดความสนใจในการเรียนภาษาจีน 7) ประเทศไทยขาดหน่วยงานกลางในการประสานงานภายในประเทศและระหว่างประเทศ ปัญหาทั้งหมดทำให้การเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทยยังไม่ประสบความสำเร็จ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทยสามารถแบ่งเป็น 3 ประเภทหลัก คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก สำหรับปัจจัยส่วนบุคคลจะเห็นถึงลักษณะส่วนตัวของบุคคล ซึ่งมีความแตกต่างตั้งแต่เกิด เป็นปัจจัยที่ควบคุมยาก ได้แก่ อายุ เพศ ความถนัดทางด้านภาษา ส่วนปัจจัยภายในจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด และจะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนโดยตรง ได้แก่ ความรู้พื้นฐานของภาษาจีน ความสนใจ เจตคติ แรงจูงใจ ทั้งหมดจะเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจต่อการเรียนภาษาจีน สุดท้าย ปัจจัยภายนอกจะเป็นแรงผลักดันของปัจจัยภายในอันเกิดขึ้นจากหลายช่องทาง ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านสถาบันศึกษา และด้านสังคมและวัฒนธรรม ในการจัดการเรียนการสอนต้องมองเห็นลักษณะส่วนตัวของบุคคลก่อน จัดการเรียนการสอนโดยยึดแนวคิดพหุปัญญาเป็นหลัก รับผิดชอบต่อทุกคนและไม่ทำให้คนใดคนหนึ่งแตกแยกจากกลุ่ม จากนั้น หาวิธีแก้ไขปัญหาที่เกิดจากปัจจัยภายนอกเพื่อส่งผลกระทบต่อเชิงบวกกับปัจจัยภายใน

เอกสารอ้างอิง

- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2565). มูลค่าการค้าของไทยกับประเทศคู่เจรจาและคู่ค้าสำคัญ. สืบค้นเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2566, จาก <https://api.dtn.go.th/files/v3/62afcf7fef4140c57c11cfce/download>.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กุลนรี นุกิจรังสรรค์. (2565). ชาวจีนอพยพใหม่ ในภาคอีสาน : สถานการณ์ แรงจูงใจ และการประกอบอาชีพ. วารสารเอเชียตะวันออกเฉียงและอาเซียนศึกษา, 22(2), 52-72.
- ชัยรัตน์ พรทิพย์วรเวทย์. (2559). 40 ปี ความสัมพันธ์ทางการทูตไทย-จีน. กรุงเทพฯ : กรมเอเชียตะวันออกเฉียง กระทรวงการต่างประเทศ.
- โชติกา เศรษฐธัญญการ. (2562). การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาระหว่างเพศหญิงกับเพศชายที่สะท้อนให้เห็นภาพพจน์ทางเพศ. วารสารมังรายสาร, 7(2), 17-32.

- ธนาคารไทยพาณิชย์. (2565). **จับตา “ทุนจีน” ปักฐานลงทุนไทย**. สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2566, จาก <https://www.scb.co.th/th/personal-banking/stories/business-maker/china-investment-in-thailand.html>.
- ธัญญารัตน์ มะลาศรี. (2563). การศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาจีน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *ARU Research Journal*, 7(1), 33-39.
- ธุมวดี สิริปัญญาธิ และคณะ. (2559). ปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนศิลปภาษาจีนเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์*, 11(22), 8-19.
- นพพล จันทร์กระจ่างแจ้ง และคณะ. (2565). สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ภาษาจีนของครูในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนภาษาจีนในโรงเรียนพื้นที่จังหวัดปทุมธานี. *ครุศาสตร์สาร*, 16(1), 136-154.
- พิชัย แก้วบุตร. (2564). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดรัฐบาล ภูมิภาคภาคใต้. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 13(1), 59-83.
- เมฆม เมธจรินนท์. (2553). ปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2567, จาก https://metchs.blogspot.com/2010/03/blog-post_9189.html.
- วรทา รุ่งบานจิต และคณะ. (2560). **แรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาจีนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา**. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- ศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ. (2562). **รายงานสรุปจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าประเทศไทย และรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทย ข้อมูลปี 2015 – 2020**. สืบค้นเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2566, จาก <https://data.go.th/blog/tourism-2015-2020>.
- ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2551). **การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย : ระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ : ศรีบูรณะคอมพิวเตอร์-การพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). **รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ระดับมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). **ส่งเสริมการสอนภาษาจีน**. สืบค้นเมื่อ 28 ตุลาคม 2566, จาก <https://www.moe.go.th/ส่งเสริมการสอนภาษาจีน>.
- สิริยากร สุวรรณสว่าง. (2564). **เจตคติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีน โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3**. ศษ.ม. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- สุวรรณ เลียงหิรัญถาวร. (2556). การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนในจังหวัดเชียงใหม่. *Journal of Liberal Arts, Maejo University*, 1(2), 43-59.
- อรอนงค์ อินสอดา และกัลยาณี กฤตโตปการกิต. (2566). สภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับมัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารจีนวิทยาและการศึกษาภาษาจีนนานาชาติ*, 4(1), 33-44.
- Admission Premium. (2561). **8 ประเทศที่มีชาวจีนและเชื้อสายจีน อาศัยอยู่มากที่สุดในโลก**. สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2566, จาก https://www.admissionpremium.com/inter/news/3318#google_vignette

-
- Eberhard, D. M., Gary F. S., & Charles D. F. (Eds.). (2023). **What are the top 200 most spoken languages?** สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2566, จาก <https://www.ethnologue.com/guides/ethnologue200>.
- Gardner, R. C., & Lambert, W. E. (1972). **Attitudes and motivation in second language learning**. Massachusetts, MA: Newbury House.
- Jakobovits, L. A. (1971). **Foreign language learning: A psycholinguistic analysis of the issues**. Massachusetts, MA: Newbury House.
- Oller Jr, J. W., & Richards, J. C. (1973). **Focus on the learner: Pragmatic perspectives for the language teacher**. Massachusetts, MA: Newbury House.
- PENG LITING. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนภาษาจีนของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม. **วารสารกระแสวัฒนธรรม**, 15(28), 27-38.
- Sophia, H. (2563). **วัยใดเหมาะสำหรับการเริ่มเรียนภาษาต่างประเทศมากที่สุด**. สืบค้นเมื่อ 28 ตุลาคม 2566, จาก <https://www.bbc.com/thai/features-53406152>.
- WEI WU และวัลลภา เฉลิมวงศาเวช (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสองภาษา ก. **วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย**, 14(1), 408-422.
- ZHANG QING LING และสิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ (2556). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. **วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม**, 9(1), 66-79.
- 王宏义 (WANG HONGYI). (2562). **论语译注**. 贵阳: 孔学堂书局.